

ЛЕ ГУЇН, ЧАРІВНИЦЯ ЗЕМНОМОР'Я

Світ існує, допоки у ньому є рівновага — світла і тітьми, дихання і агонії, літнього і зимового рівнодення, ненависті та кохання. “У початку моєму — кінець мій, у моєму кінці — мій початок”, — казав свого часу К. Г. Юнг. Перш ніж вирушити у справжню мандрівку, назустріч істині та подвигам, людина повинна пізнати своє істинне ім'я, і вже тоді торувати чарівні стежинки химерної долі.

Наприкінці 60-х років минулого століття у США схвильовано заговорили про таку собі Урсулу Ле Гуїн. Любителі, фанати наукової фантастики і фентезі поспішали у книгарні, щоб особисто пересвідчитися у реальності нового феномену. Перед очима критиків і прихильників постала вірна послідовниця Дж. Р. Р. Толкіна, тонка поціновувачка і знавець міфологічного й лінгвістичного простору у дусі “Золотої гілки” Фрезера, технократична чаклунка, яка віддано дотримувалася принципів гуманізму та західного лібералізму, поетеса і віртуозна казкарка, романи якої просякнуті парадоксами діалектики і лукавою мудрістю даосизму.

“Справжня казка і справжнє життя починаються із порушення заборони — з небезпечного заклинання, зачинених дверей, зачарованої дороги”, — стверджувала молода письменниця. Можливо, цю формулу вона отримала у спадок, із рук батьків.

Урсула Ле Гуїн народилася 1929 року в сім'ї відомого антрополога, етнографа і лінгвіста Альфреда Луїса Крьобера (1876–1960) і письменниці Теодори Крьобер. Її батьки мешкали у Берклі, штат Каліфорнія. Тихе, розмірене життя, сліди чайок на мокрому піску, багатюща домашня бібліотека, — так минали дитинство і юність майбутньої авторки всесвітньо відомих романів про Земномор'я. Коли їй було дванадцять, як і всі звичайні діти, вона понад усе любила комікси та гумористичні оповідання. Яюсь, вже трохи старшою, Урсула раптом вирішила стати художником і розмалювала стіни у ванній. Батькам це не сподобалося, як і їй, зрештою.

Ніщо не захоплювало дівчину так, як читання — фантастика, історичні романи, дитяча література.

Закінчивши коледж Редкліф у Кембриджі (штат Масачусетс) і Колумбійський університет у Нью-Йорку, отримавши диплом філолога з відзнакою, Урсула із задоволенням взялася за викладацьку діяльність, — французька мова і література. Наслідуючи університетську традицію, дівчина стає успішним спеціалістом в галузі філології та західноєвропейського міфу.

У 1962 році вона пише перше оповідання “Квітень в Парижі”. “Спочатку, — згадує Урсула, — мене захопив лише фантастичний сюжет і пригоди. Потім я осягнула, що не належу до щасливого числа письменників, які працюють у різних жанрах. У мене, здається, не залишилося вибору. Часто визрілий задум сам проситься на папір, і мені нічого не залишається, як записати його”. Дуже швидко Урсулу починають друкувати, вона освоює жанр наукової фантастики. Згодом письменниця скаже: “Навіщо жінки і чоловіки пишуть? Можливо, їх щось непокоїть? Якась дрібниця чи вічні питання життя і смерті, про які можна міркувати до останнього подиху. Я усе життя вертілася у колесі наукової фантастики і дитячої казки. Кожен новий текст змушував мене переосмислити все, що я написала раніше. Найчастіше мені хотілося спалити деякі твори. Але, подолавши бажання, я переходила до наступного задуму.”

Один з її ранніх і найцікавіших творів — “Правило імен”. Дослідниця переконана, що для того, аби орієнтуватися і керувати стихіями, потрібно знати істинні імена навколишніх предметів. Істинне ім'я — це є істинна сутність, — чи дерева, чи людини, чи собаки. Брехливі ілюзії, підставні імена і назвиська приховують справжнє творіння Всевишнього. За версією Урсули, зараз тільки дракони пам'ятають, як звучить Істинна мова, де кожне мовлене вголос слово — магічне заклинання. Творцем є той, хто вимовив перше слово Творення. В експериментальній структурній лінгвістиці вважається, що релікти істинної мови можна знайти у давньому санскриті та івриті.

“Мистецтво — це не лише ремесло, але і містика, і містифікація. Якщо ти скульптор — ти ворожиш над каменем, якщо ти художник — над полотном. Матеріал стає медіумом. Слова — це мої медіуми”, — відповість вона одному журналу.

Лише мовчання творить справжнє слово,
Першопричина Світла — темна Тінь,
Життя — у Смерті, Смерть — у юнакові,
Що яструбом летить у височінь.

(“Техану”, *Створення Еї*)

На початку 70-х років ХХ століття Америка шаленіла — жанр фентезі та наукової фантастики досяг вершини своєї популярності. Прихильники творчості Урсули Ле Гуїн починають вимагати від преси подробиць життя відомої письменниці.

“Коли я опинився у неї в гостях, у маленькій затишній хатинці, — згадує кореспондент одного відомого журналу, — був розчарований. Біля мене сиділа не мудра чаклунка, яка припливла з невідомих країн, а ... людина. Вона говорила про даосизм у стародавньому Китаї, і ми разом спостерігали за дітлахами, які гралися за вікном

у сніжки. Я збагнув, що вона чує, бачить, відчуває, як звичайна людина, але дивним чином трансформує свої щоденні спостереження у свої романи”.

Та перш ніж Урсула Ле Гуїн відкрила світу свій єдиний і унікальний голос, письменниця довго дотримувалася загальних настроїв наукової фантастики — утопії. Близьке і далеке майбутнє, війна, міжгалактичний кодекс честі і дружба цивілізацій (“Хайнський” цикл, “Світ Роканнону” та ін.) — ось її ранні теми. “Що таке науково-фантастичне оповідання, утопія? Це, звісно, вигадка. Та критики і академіки не зможуть оцінити їхнього величезного соціального значення, — різко коментувала вона запитання журналіста. — Я пишу в цьому жанрі з усією відповідальністю перед суспільством, побоюючись наробити небезпечних помилок”.

Але якого б великого значення не надавала письменниця футуристичним оповіданням, та все ж найкращими її книгами стали романи із циклу “Чарівник Земномор’я”, де міф стає метафорою, яка дозволяє пояснити і подати цілісний образ Всесвіту. У 1972 році, коли з’явилися три частини “Чарівника Земномор’я”, в “Times” писали: “Це одна з найбільш актуальних і вічних книг, яку лише могла створити людська уява”.

Простір міфу — це і традиція, і утопія, і консерватизм, і революція одночасно. При цьому між фентезі та утопією є велика різниця. Герой утопії — не більш ніж носій ідеї, шарнір найновішої концепції. Фентезі — це вигадане минуле — той острів безчасся, де дозволено розглядати устрій і самих членів світобудови без страху запитатися на останній зореліт.

У минулому, блискуче описаному Ле Гуїн, люди живуть у містах і селах, полюють, займаються землеробством, закохуються і бояться епіdemій. Час від часу в міста приходять війни або ж збуваються давні пророцтва і сказання про добрих чарівників.

На захід від заходу, там,
Потойбіч земель і морів,
Народ мій кружляє у танці,
У вихорі інших вітрів...

(“Техану”)

Магія — основа буття у вигаданому світі Земномор’я, бо магія — це точне знання істинного предмета. Десь за морем вивищуються гори, котрі співають під важкістю Світового Дерева, у коренях якого покоїться царство п’їтми і відчаю. Суспільство, що рухається по осі часу, у протистоянні сил добра і зла, і шукає захисту від смерті чи то у відьом, чи то у могутніх чаклунів, чи то у грізних драконів і правителів.

У фентезі Ле Гуїн зводить своїх героїв зі страшними чудовиськами, озвірілими охоронцями проклятих підземель, користолюбними чаклунами і крижаною тінню. Улюблениця журі американських і всесвітніх премій “фентезі” і “дитячої книги” занурює читачів у похмурий і реалістичний простір боротьби між холодом мороку і жаром серцебиття. “Вісь світу”, “світова гора”, “храм”, “колона”, “вибраний” присутні у всіх частинах “Земномор’я” і багатьох казкових “дитячих” оповіданнях. Піднебесся строго ієрархічне. Лише такі одинаки, як головний герой земноморської тетралогії Гед, можуть знайти в собі сили пройти всі ступені — від Початку до Кінця. Небагатьом дано переконатися на власні очі, що немає ні початку, ні кінця. Гед спускається у Царство Смерті, туди, де стоять непорушні будинки і порожні села, нипають мовчазні, незворушні люди. “...Їхні тіла здавалися здоровими і міцними, вони були позбавлені страждань, кохання, позбавлені болю і — життя”. Але моторошну пільму обов’язково змінить яскравий ранок. Дійшовши до межі, посивілий чародій побачить білу смугу світла. Юна дівчина Ара (“Гробниці Атуану”), приречена на жадливу долю безіменної хранительки підземного лабіринту, наповненого чудовиськами і духами померлих, порушує заборону, знищує священні підземелля і біжить назустріч яскравому сонцю...

Як руки коханців, як шлях і кінець —
Сплелись у єдине і поруч лежать
Двоє в одному, життя і смерть.
Світло — ліва рука пільми,
Пільма — права рука світла.

(“Ліва рука пільми”)

Міф Ле Гуїн єдиний і взаємопов’язаний. Вона завиграшки поєднує гностичну теорію Заходу із двозначною східною притчею, неймовірним чином роблячи свої книги сучасними і мудрими. Символи жіночого і чоловічого начал — Інь і Янь, офірування, магичні танці і гімни, — все це певним чином лише сцена.

“Людина хотіла би побачити мету, до якої рухається, — казав Огюн Мовчазний, мудрий учитель Геда, — але вона не зможе її побачити, аж поки не повернеться назад, поки не повернеться до своїх витоків, не збереже пам’ять про них у своїй душі...” (“Чарівник Земномор’я”).

Герої творів Ле Гуїн охороняють і порушують заборони, йдучи за покликом серця. Жінки закохуються і виховують дітей. Ле Гуїн, сама дружина, матір трьох дітей, захопившись у 80-х роках феміністичним рухом, у романі “Техану” створює відповідний їй переконанням сильний і незалежний образ селянки Тенар. Убогий первісно-

общинний побут, описаний настільки майстерно, що можна пригадати, де саме на господарському подвір'ї стоять глиняні горщики, — прекрасна декорація для людського бунту.

“Спочатку я була пристрасно захоплена феміністичним рухом, — через кілька років після видання книги розповідь Урсула. — Але якось мені до рук потрапила “Антологія жіночої літератури”. Я прочитала її якнайважливіше і ... не знайшла там нічого, що б заслуговувало на увагу. Усе це можна було викинути на смітник. Я зрозуміла, що бунт і проблема людської свободи лежить за межами містечкового сексизму. Жінка і чоловік дорослішають абсолютно по-різному. Вони можуть сперечатися і ділити щось між собою. А справжня доля вибирає людину зовсім за іншим принципом”.

До шістдесятиріччя Урсула Ле Гуїн написала 16 романів, 4 збірки віршів, десятки дитячих книжок, більше сотні оповідань. Вона намагається ігнорувати пресу і рекламні кампанії видавництва. У глобальній мережі Інтернет розкидані сторінки прихильників, підробні інтерв'ю, комп'ютерні ігри, написані за мотивами кращих її сюжетів. Намальовані чарівники літають на вогнедишних драконах по монітору.

Здавалося б, легенда і вигадка ніяк не можуть проникнути в русло технічного прогресу і повноправно поселитися там, де врешті-решт перемагає науковий досвід, технологія. Але, схоже, цікавість людей, як і раніше, прагне до таємниць неможливого і потойбічного. А каламутні води минулого примушують смертного відчувати сакральну природу речей — на землі, у повітрі і навіть в комп'ютерній мережі.

“Якби ви могли вибрати, в яку епоху жити, то де би ви поселилися?” — запитав її представник польського фен-клубу. — “Тут і зараз. Майбутнє видається тривожним і безликим. Минуле краще пам'ятати, щоб воно не повторилося. Я повністю віддаюся сьогодні. Мене більше хвилює інше запитання, і воно найголовніше: чому все ж у людини немає можливості вільного вибору? А це вже зовсім інша тема, друзі”, — з усмішкою відповіла письменниця.

У Портленді, що у штаті Орегон, на вулиці, про яку журналісти вже дізналися, а тому втратили до неї палкий інтерес, живе сімдесятишестирічна письменниця і чаклунка Урсула Ле Гуїн. Вона прокидається рано-вранці і одразу ж, ледве перекусивши, береться до праці. У перервах вона слухає музику або читає хорошу книгу, — чи то “Війну і мир” Л. Толстого, чи “Сатирикон” Петронія. До неї, як і в часи її викладацької діяльності, заходять учні. Вона пригощає їх морозивом, каже, що не любить подорожувати, хіба що прогулюватись берегом океану, — як колись давно в дитинстві. Вона вислуховує зі строгою увагою їхні перші оповідання.

Потім, поки учні доїдають смачний яблучний пиріг, вона тихо, але владно повторює їм: “Пам’ятайте, що казка починається з непокори”. І якщо колись правителі всерйоз заборонять пропаганду чарів, то обов’язково закрутиться нове коло захоплюючих подорожей і перемог в ім’я істини і світла.

“Гед простягнув до неї руки, впустив палицю і міцно схопив її — ту чорну частину власного “я”, яка тягнулася йому назустріч. Світло і пільма зустрілися, з’єдналися, злилися воедино”. (“Чарівник Земномор’я”)

Ганна Осадчук

ЧАРІВНИК ЗЕМНОМОР'Я

*Братам Кліфтону, Теду, Карлу
присвячую*

“Лише мовчання творить справжнє слово,
Першопричина Світла — темна Тінь,
Життя — у Смерті, Смерть — у юнакові,
Що яструбом летить у височінь.”

Балада “Створення Еґ”

ВОЇНИ В ТУМАНІ

Острів Гонт — це скелястий клапоть землі, що горою піднімається над розтерзаним та пошматованим бурями Північно-Східним морем і тягнеться майже милью. Гонт віддавна славиться чаклунами. Чимало гонтійців покинули рідні містечка, розкидані по високогір'ях, і порти, розташовані в темних і вузьких бухтах, та й подалися на службу до Володарів Архіпелагу. Деякі з них залишалися там магами чи ворожбитами. Інші мандрували островами Земномор'я у пошуках пригод. Кажуть, що найбільше доріг сходив і найбільшої слави зажив чоловік на прізвисько Яструб, котрому судилося стати Повелителем драконів та Архімагом. Про його життя розповідають балади “Гедові подвиги” та численні пісні. Однак ця розповідь про часи давніші, ніж його слава, і старіші, ніж присвячені йому пісні.

Він народився у відлюдному селищі Десять Вільх, яке загубилося високо у горах над Північною Долиною. Униз від нього східчастими схилами Долини збігають до моря лани та пасовища, а на вигинах річки Ар примостились інші села. І тільки ліс височить над Десятьма Вільхами, піднімаючись пасмами вгору, аж до голих засніжених скель.

Ім'я Д'юні, як його звали у дитинстві, дала йому мати. Ім'я та життя — це все, що вона залишила по собі, бо померла, коли хлопчику не виповнилося навіть року. Батько — сільський коваль, що знався й на спиждарстві¹, був похмурим мовчазним чоловіком. Шестеро старших братів Д'юні один за одним покинули дім, зайнявшись хто землеробством, хто — мореплавством, а хто й ковалював по інших містах Північної Долини. Отже, нікому було огорнути хлопця ласкою та теплом. Він зростав, наче дикий бур'ян, і вигнався у високого, меткого, галасливого та гордовитого хлопця із запальною вдачею. Разом із жменькою інших сільських дітей Д'юні випасав кіз на стрімких схилах над гірськими потічками, а змужнівши, роздмухував великий ковальський міх у кузні. Батько, за допомогою стусанів і різок, зробив собі із нього ковальчука.

Проте із Д'юні було мало користі. Він щоразу втівав і десь зникав, вештаючись лісовими хащами або купаючись у загатах холодної та швидкоплинної, як усі інші річки Гонту, Ари. Часто він долав скелясті схили та круті підйоми, видираючись на гірські вершини, що височили над лісами і звідки виднілося море — безмежний північний океан, де пишався найвеличніший із островів — Королівський.

У тому самому селищі мешкала сестра його покійної матері. Вона доглядала хлопчика, коли той був немовлям. Коли ж він підріс, то тітка перестала звертати на нього увагу. Проте вона справила неабиякий вплив на подальшу долю Д'юні. Коли хлопцеві виповнилося сім років, і той навіть гадки не мав про чари та магію, якими сповнений світ, Д'юні випадково побачив, як тітка, промовивши лише кілька незрозумілих слів, схожих на віршик, змусила козу слухняно зістрибнути із солом'яної стріхи на землю. Хлопця це дуже вразило, адже він ніколи не бачив, щоби слова мали таку владу.

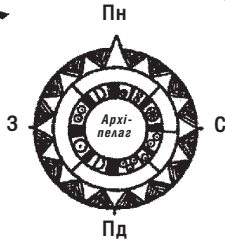
Наступного дня на луці біля Високого Урвища, випасаючи кіз, Д'юні спробував і собі, заради забавки, вигукнути віршик, почутий напередодні від тітки, навіть не здогадуючись, що він означає:

Нот хірт малк ман
Холк хан мерт хан!

Несподівано, без зайвої метушні, геть усі кози обступили його. Д'юні розсміявся і знову вигукнув віршик, що давав таку дивовижну владу. Тварини, з'юрмившись і штовхаючись, підійшли ще ближче, до живого пронизуючи хлопця поглядами жовтих очей із чорними

¹ Тобто: знався на бронзі.

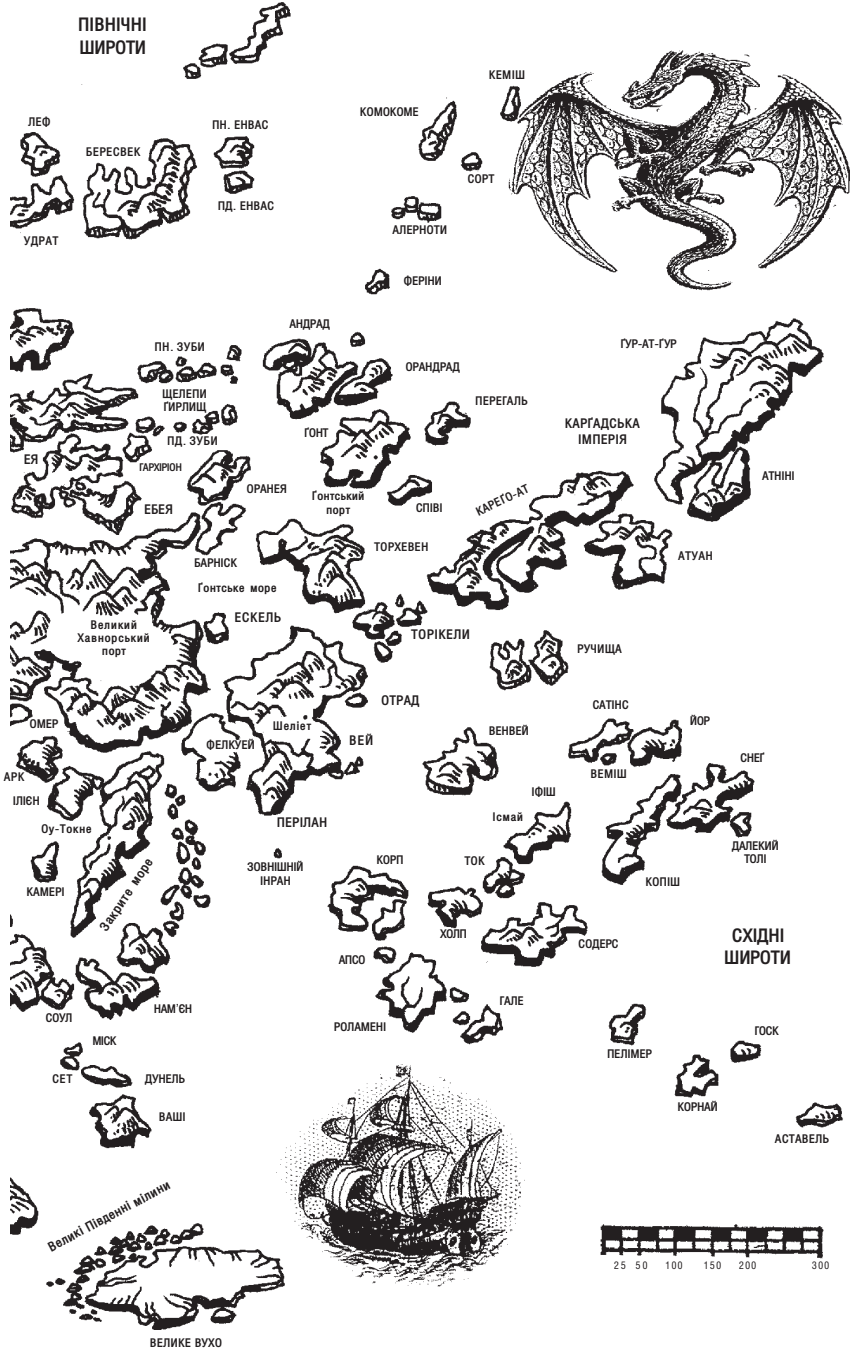
Земно Мор'я

БОРС

РОМ

прямокутними зіницями. Раптом його поймав жах від цих бездонних поглядів, міцних і гострих козячих рогів і дивовижної тиші навкруги. Він спробував звільнитися від цього наслання і дременув геть. Отара, тримаючись купи, побігла вслід. Так вони неслися, аж доки не примчали у село — тварини, збиті докупи, немовби їх міцно зв'язали, та хлопець, котрий волав не своїм голосом. Селяни повибігали з домівок, лаяли кіз і сміялися з Д'юні. Була серед них і тітка, однак вона не сміялась. Лише сказала щось тваринам, і ті, позбувшись чар, із меканням кинулися навтьоки.

— Пішли зі мною, — наказала жінка Д'юні.

Вона завела його у хатину, де жила самотою. Зазвичай жінка не дозволяла заходити сюди дітям, утім, вони і без того зі страхом обминали її домівку. Хатина була низькою, похмурою, і без вікон. Пахло тут засушеними травами, що звисали зі стелі — м'ятою, чебрецем, часником, дерев'ям, очеретом, царським слідом і дикою горобинкою. Тітка, схрестивши ноги, вмостилася біля вогнища. Крізь пасма чорного нечесаного волосся вона скоса позирала на хлопця. Згодом запитала, що він сказав козам і чи розуміє значення тих слів. Розпитавши про все, тітка виявила, що хоча хлопець не має зеленого поняття про магію, проте у Д'юні є здібності, адже примудрився він якось зібрати кіз докупи і повести за собою.

Хоча хлопець був її небожем¹, але досі жінку зовсім не обходила його доля. Тепер вона подивилася на Д'юні іншими очима. Похвалила і сказала, що навчить заклинань, які сподобаються йому ще більше, наприклад, слів, що змушують слимака виповзати з мушлі, а сокола — спускатися з неба.

— Так, навчи мене цього! Навчи! — вигукнув хлопець, остаточно позбувшись страху, якого нагнали кози, і втішившись від похвали щодо його кмітливості.

— Але, — застерегла його чаклунка, — ніколи, ні перед ким не вимовляй тих слів, що я тебе навчу.

— Обіцяю!

Жінка усміхнулася з його запальності.

— От і добре. Але мені доведеться скріпити твою обіцянку. Ти мовчатимеш доти, доки я сама не вирішу зняти з тебе чари. Та навіть тоді, коли ти вже зможеш говорити, то все одно не скажеш зайвого. Не можна, щоб їх почув хтось чужий. Ми повинні тримати своє ремесло в таємниці.

¹ Небіж — син брата або сестри; племінник.

— Гаразд, — погодився Д'юні, який зовсім не збирався ділитися з кимось таємницею. Йому подобалося знати і вміти те, чого не знали і не вміли інші.

Д'юні мовчки сів. Тітка закинула назад своє волосся, скрутивши його паском від сукні. Потім знову всілася на підлозі, схрестивши ноги, і кинула у багаття кілька жмень листя. Дим заповнив тмяну хатину. Жінка заспівала, і в ній ніби ожив ще один голос, який то вищав, то нижчав, а пісня лилася та лилася, заповнюючи кімнату, аж доки Д'юні вже не знав — сон це чи реальність. Біля нього з червоними від диму очима сидів старий чорний пес чаклунки, який ніколи не гавкав. Нарешті тітка заговорила до Д'юні незнайомою мовою, і він повторював услід за нею окремі слова та фрази. І на нього зійшли чари, що відняли дар слова.

— Говори! — наказала тітка, перевіряючи силу закляття.

Хлопець не міг говорити, він тільки засміявся.

Чаклунка злякалася сили, що таїлась у хлопчику, бо то було найсильніше її закляття, а він, перебуваючи під його владою, тільки сміявся. Тітка хотіла не просто запанувати над мовленням чи мовчанням Д'юні, а й зробити його своїм помічником у чаклунському ремеслі. Вона похлопала на вогонь воду — і дим наповнив хатину. Коли він розвіявся, чаклунка дала хлопцеві напитися. Незабаром повітря очистилося і до Д'юні знову повернувся дар слова. Тепер чаклунка навчила його того істинного ймення, на яке лише і відгукувався сокіл.

Це був перший крок Д'юні на шляху магії, з якого він уже не зійде ніколи. Цей шлях приведе його до погоні за Тінню, яку він переслідуватиме на землі та в небі, сягаючи понурих кордонів Царства смерті. Проте зараз він робив лише перші кроки, і шлях той видавався безкінченою світлою дорогою.

Хлопець вимовив ім'я сокола, і дикий птах, почувши поклик, ринувся з висот і, наче ловчий сокіл якогось принца, сів на його зап'ясток. Тієї ж миті Д'юні захотілося знати якомога більше нових імен. Він попросив тітку назвати справжні імена яструба, скопи й орла. Згодом, щоби дізнатися слова влади над тваринами чи птахами, йому не раз доводилося робити те, до чого душа не лежала, але він слухняно виконував усе, про що просила тітка, вивчав усе, чого вона його навчала.

На Гонті побутують приказки: “Слабкий, як відьміні чари” та “Страшний, як відьміні чари”. Чаклунка з Десяти Вільх не служила чорним силам, не втручалася вона й у вищу магію і не укладала

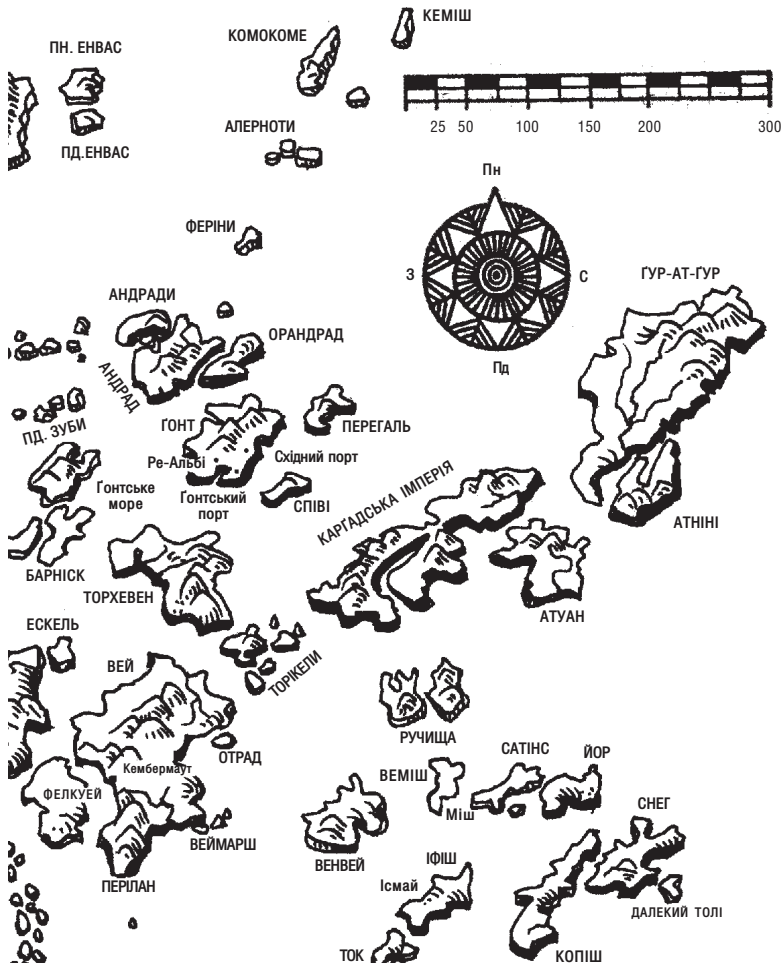
угод із Давніми, однак через своє невігластво часто досягала своїми чарами лихих і сумнівних результатів. Вона знала закляття на всі випадки, і постійно те й робила, що чаклувала та чарувала. Вона не мала уявлення про Рівновагу та Зразок, які відомі та яким служить кожен справжній маг і які дозволяють творити закляття лише тоді, коли того справді вимагають обставини. Чимало з її знань були не більше ніж маячнею та дурницями, до того ж, вона не відрізняла справжніх заклинань від фальшивих. Тітка знала таємницю багатьох прокльонів, тому насилати хвороби їй вдавалося значно легше, ніж їх лікувати. Як і будь-яка сільська чаклунка, вона могла приготувати любовне чар-зілля; однак були й зілля зовсім іншого призначення, які доводилося робити на догоду людським ревностям і ненависті. Проте вона ретельно приховувала цей бік чаклунства від свого учня, бо прагнула навчити хлопця чесного ремесла.

Спочатку захоплення Д'юні чаклунством зводилося до дитячої насолоди, яку він отримував від влади над птахами і звірами, від того, що розуміє цих істот. Утім, і раніше він відчував цю насолоду. Часто бачачи хлопця на високогірному пасовищі поряд з якимсь хижим птахом, діти прозивали Д'юні Яструбом, і прізвисько те залишилося з ним, замінивши з часом ім'я.

Тітка безнастанно розповідала Д'юні, які славу, багатство та необмежену владу над людьми має чародій. Тому хлопця дедалі більше вабили знання, за допомогою яких він міг досягти цього. Д'юні вирізнявся кмітливістю і ловив усе на льоту. Тітка не могла ним нахвалитися, а сільські діти починали його побоюватися. Д'юні вже й сам повірив у свою майбутню велич. Отак із чаклункою він вивчав чарівні слова та закляття, аж поки йому не виповнилося дванадцять років. Тітка передала хлопцеві вже чималу частку знань — не багато, але достатньо для сільської чаклунки, і аж задосить як для дванадцятирічного хлопчини. Він уже знав усі таємниці, секрети та цілющі властивості трав. Тітка навчила його привороту, як зцілювати тіло і душу, лікувати хвороби. Вона проспівала йому всі пісні, які сама колись почула від сліпих трубадурів; розповіла легенди та міфи про Великі Подвиги давнини; навчила всіх слів Істинної Мови, які колись дізналася від своєї наставниці. Від заклиначів погоди та мандрівних жонглерів, які подорожували Східним Лісом та містечками Північної Долини, хлопець навчився всіляких фокусів та створенню ілюзій.

У ті часи Каргадське королівство було могутньою державою. Вона складалася з чотирьох великих островів, які лежать між Північними

і Східними широтами: Карето-Ат, Атуан, Гур-ат-Гур і Атніні. Мова, якою там розмовляли, не була схожа на жодну мову Архіпелагу чи інших земель; а населяли ці землі дикі люди — білошкірі, жорстокі та ласі до крові й запаху спалених міст. Якось вони налетіли великою армадою суден із червоними вітрилами на острів Торікели, а потім — на укріплений Торхевен. Тривожна звістка про зловісну подію, минаючи острови, досягла північного узбережжя Гонту, проте володарі острова, заклопотані лише власним збагаченням, майже не звернули уваги на страждання інших. Згодом карги пограбували та спустошили острів Співі, а його мешканців перетворили у рабів. Дотепер Співі лежить пустокою посеред моря.

Охоплені жагою завоювань, карги ордою посунули на Гонт, і їхній флот із тридцяти великих галер зайшов у Східний порт. Здолавши опір міщан, карги захопили і спалили місто. Після цього, залишивши кораблі під охороною у гирлі Ари, вони рушили у Долину, залишаючи за собою мертву пустелю, знищуючи людей і худобу. Розсипавшись на зграї, карги грабували скрізь, де тільки бажали. Біженці із тих місць рознесли страшну новину по гірських селищах. А невдовзі мешканці Десяти Вільх побачили на власні очі, як дим заволік небо на сході. Перед очима тих, хто вночі піднявся на Високе Урвище, постала задимлена та помережана червоними смугами вогню Долина: то палали ниви, не дочекавшись жнив, тліли руйновища селянських хатин, комор і стаєнь, горіли сади, де на палаючих гілках спікалися плоди.

Деякі селяни тікали у балки і ховалися в лісі, інші готувалися до двобою з ворогом, щоби захистити свої оселі, а треті не робили нічого, лише лементували. Тітка була поміж тих, хто рятувався втечею, і тепер вона самотувала у печері на схилі Капердінг, накладаючи закляття на вхід до неї. Батько Д'юні, коваль, залишився у селищі, не бажаючи покидати кузню та плавильню, де пропрацював п'ятдесят років. Усю ніч він провів за роботою, перековуючи весь наявний метал на наконечники для списів. Односельці допомагали йому, прив'язуючи вістря до держаків мотик і грабель. Часу на пробивання отворів для міцного кріплення не було. У селі не водилося іншої зброї, крім мисливських луків і коротких ножів: горяни з Гонту не відзначалися войовничістю, тому їх знали не як воїнів, а як козокрадів, морських піратів і чаклунів.

Настав світанок. Як це часто траплялося осінніми ранками в горах, землю огорнув густий білий туман. Побіля будинків і хатинок, розкиданих по заплутаних вуличках Десяти Вільх, стояли селяни і чекали, тримаючи наготові мисливські луки та щойно виготовлені списи, не знаючи, далеко карги чи близько. Вони мовчки вдвигались у туман, який ховав обриси предметів, відстань та небезпеку.

Був тут і Д'юні. Хлопець усю ніч працював за ковальським міхом, піднімаючи й опускаючи величезні рукави з козячої шерсті, що нагнітали у вогонь повітря. Руки так боліли і тремтіли від цієї роботи, що він заледве втримував списа. На серці було мультко від думок, що він, такий ще юний, може загинути, пронизаний каргським списом; що його можуть забрати у потойбічні землі, а він так і не спроможеться на власне ім'я, не стане мужчиною. Він навіть не здогадувався, яким би чином допомогти односельцям, і, поглянувши

Населяли ці землі дикі люди — білошкірі, жорстокі та ласі до крові й запаху спалених міст

на свої худючі руки, вкриті краплями холодного туману, прийшов у відчай від власного безсилля, бо знав свою силу. Нею треба було тільки правильно скористатися, тому він перебирав усі закляття, які могли би знадобитися йому і землякам у бою з ворогом, або хоча обнадіяти. Проте для магії одного лише бажання мало — потрібне було ще й уміння.

Туман розвіювався у променях самотнього сонця, що вибилося в zenit у блакитній безодні неба. Наостанок заклубочившись великими пасмами і довгими завитками, він зовсім зник — і селяни побачили загін каргів, що долав схил. З обладунків на воїнах були бронзові шоломи та лати, товсті шкіряні нагрудники і щити з дерева та бронзи, зі зброї — мечі та довгі каргські списи. Розтягнувшись уздовж стрімкого берега Ари безладною опереною та брязкітливою шерогою, вони вже наблизились так, що можна було розгледіти їхні білі обличчя і почути слова говірки, коли вони перемовлялися між собою. Цей загін, що був лише частинкою завойовницької ватаги, налічував близько сотні каргів. Не так уже й мало супроти вісімнадцяти сільських чоловіків та одного юнака.

І саме в цей час небезпека наче розбудила знання Д'юні. Побачивши, як клапті туману перетинають стежку, по якій ідуть карги, хлопець пригадав закляття, що могло зараз стати у пригоді. Колись старий ворожбит із Долини, котрий шукав собі підмайстра, навчив його деяких речей. Одним із таких трюків було “плетиво туману”, яке наче збирало весь туман до купи. За допомогою цього закляття можна було виплести доволі короткочасне марево, що могло сховати їх від ворогів, а згодом, протримавшись якусь часинку, шезло би геть. Хоча Д'юні і не був майстром у магії, зате йому не бракувало рішучості та сили, які б дозволили підпорядкувати закляття своїм інтересам. Він швидко і голосно вказав межі рідного селища, вимовив закляття, додав ще захисне заклинання, а насамкінець — проказав слова, що продовжували дію чарів.

Як тільки Д'юні все це зробив, до нього ззаду підійшов батько та заліпив такого ляща, що той мало не гепнувся на землю:

— Тихо, дурню! Стули пельку і сховайся, якщо не можеш битися!

Д'юні звівся на ноги. Він уже чув каргів, які були десь поряд із величезним тисовим деревом на краю селища, біля двору кожум'яки. Чітко лунали голоси завойовників, брязчали їхні обладунки і зброя. Однак їх самих не було ще видно. Усе селище поринало в дедалі густіший туман, навколо потемнішало, і невдовзі важко було розгледіти навіть випростану перед собою руку.